

ΕΡΕΥΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

Νοέμβριος 2022

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, της μεταποίησης, καθώς και καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) και τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά το γενικό κλίμα στον συγκεκριμένο τομέα (Τρέχουσα Κατάσταση και Προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς. Η στάθμιση του δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διεξάγονται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Η έρευνα καταναλωτών γίνεται με τη χρήση τυχαίου δείγματος. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

Περίληψη

Τον Νοέμβριο 2022, το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε ελαφρώς, με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να μειώνεται κατά 0,5 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2022. Η οριακή μείωση του ΔΟΣ οφείλεται στην υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος στις υπηρεσίες, στη μεταποίηση και, σε μικρότερο βαθμό, στο λιανικό εμπόριο.

Η αποδυνάμωση του κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών ήταν αποτέλεσμα δυσμενέστερων αξιολογήσεων για τον κύκλο εργασιών του τελευταίου τριμήνου και πιο απαισιόδοξων εκτιμήσεων για τον κύκλο εργασιών του επόμενου τριμήνου. Στη μεταποίηση το κλίμα επιδεινώθηκε λόγω αρνητικότερων αξιολογήσεων για τις τρέχουσες παραγγελίες. Στο λιανικό εμπόριο το κλίμα υποχώρησε οριακά κυρίως λόγω επιδείνωσης των προσδοκιών για τις μελλοντικές πωλήσεις. Η άνοδος του κλίματος στον κατασκευαστικό τομέα ήταν κυρίως αποτέλεσμα της βελτίωσης των αξιολογήσεων για τα υπό εξέλιξη έργα.

Τον Νοέμβριο, η βελτίωση του καταναλωτικού κλίματος προήλθε από βελτίωση σε σχεδόν όλες του τις συνιστώσες. Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι καταναλωτές αξιολόγησαν λιγότερο δυσμενώς την πρόσφατη οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους και εμφανίστηκαν λιγότερο απαισιόδοξοι για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση της Κύπρου. Επιπρόσθετα, οι καταναλωτές παρουσιάστηκαν λιγότερο διστακτικοί ως προς το ενδεχόμενο πραγματοποίησης δαπανών για μεγάλες αγορές τους επόμενους μήνες.

Τον Νοέμβριο, ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας αυξήθηκε οριακά σε σχέση με τον Οκτώβριο. Η αβεβαιότητα στον τομέα των υπηρεσιών κυμάνθηκε γύρω στα επίπεδα των προηγούμενων τριών μηνών, ενώ στους υπόλοιπους τομείς σημείωσε άνοδο. Η αβεβαιότητα ανάμεσα στους καταναλωτές υποχώρησε για δεύτερο συνεχόμενο μήνα.

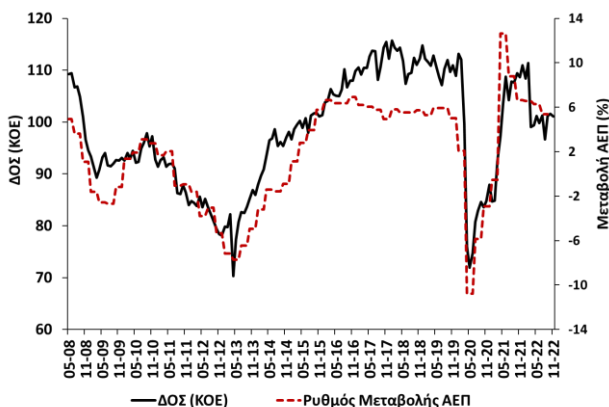
Η καταγραφή του οικονομικού κλίματος στην Κύπρο διεξάγεται μέσω της συμμετοχής του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ), σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Υπουργείο Οικονομικών και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Co-funded by
the European Union

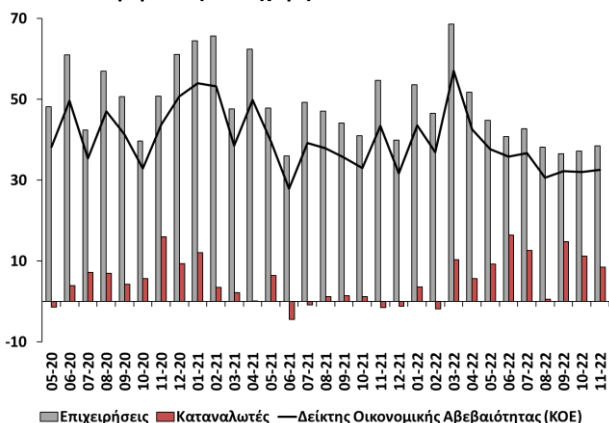

Τον Νοέμβριο 2022, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο μειώθηκε κατά 0,5 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2022, παραμένοντας οριακά πάνω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο του (100 μονάδες) (Διάγραμμα 1, Πίνακας 1). Η μείωση του ΔΟΣ προήλθε κυρίως από την υποχώρηση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης. Το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές και η καταναλωτική εμπιστοσύνη σημείωσαν βελτίωση. Τον Νοέμβριο, ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας αυξήθηκε οριακά σε σχέση με τον Οκτώβριο (Διάγραμμα 2, Πίνακας 1). Η αβεβαιότητα στον τομέα των υπηρεσιών κυμάνθηκε γύρω στα επίπεδα των προηγούμενων τριών μηνών, ενώ στους υπόλοιπους τομείς σημείωσε άνοδο. Η αβεβαιότητα ανάμεσα στους καταναλωτές υποχώρησε για δεύτερο συνεχόμενο μήνα.

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ¹

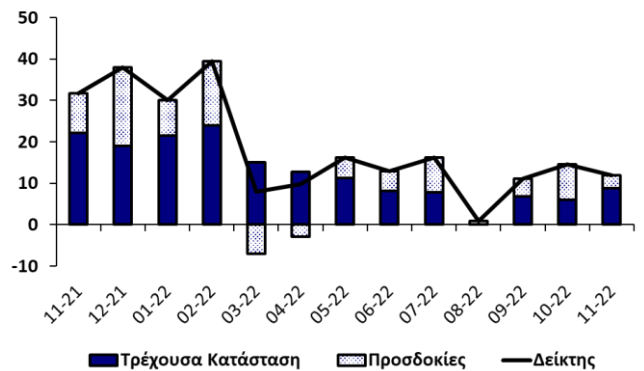

Διάγραμμα 2: Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας (ΚΟΕ) και αβεβαιότητα επιχειρήσεων και καταναλωτών²

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το κλίμα σημείωσε κάμψη λόγω χειροτέρευσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 3, Πίνακας 1).

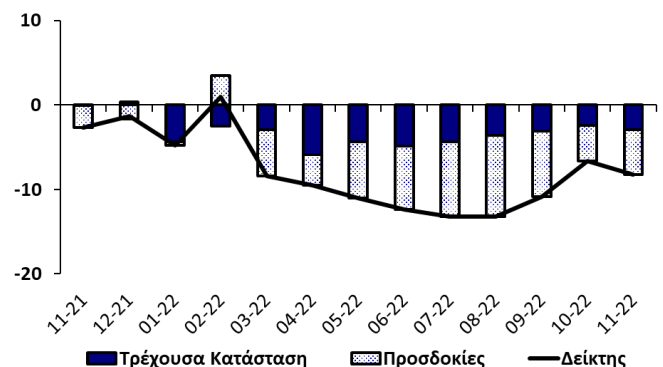
Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι επιχειρήσεις αξιολόγησαν θετικότερα την πρόσφατη οικονομική τους κατάσταση, ενώ τοποθετήθηκαν λιγότερο ευνοϊκά αναφορικά με τον κύκλο εργασιών του τελευταίου τριμήνου. Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για την απασχόλησή τους κατά το τελευταίο τρίμηνο σημείωσαν βελτίωση. Οι προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο αναφορικά με τον κύκλο εργασιών και τον αριθμό των εργαζομένων αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω, αλλά παρέμειναν θετικές. Τον Νοέμβριο, οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω, παραμένοντας ωστόσο σε υψηλά επίπεδα.

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα σημείωσε οριακή πτώση κυρίως λόγω επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 4, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

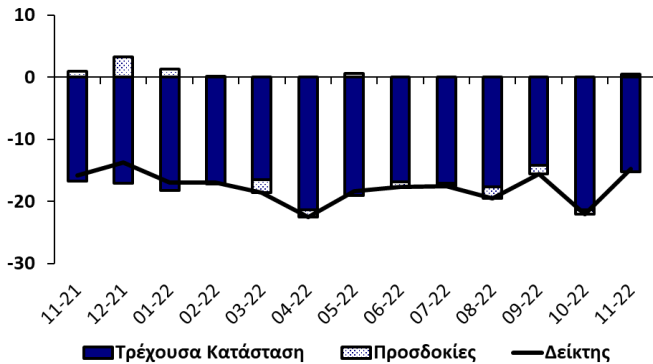

Τον Νοέμβριο, η επιδείνωση των αξιολογήσεων για τις πωλήσεις του τελευταίου τριμήνου αντισταθμίστηκε από τη βελτίωση των αξιολογήσεων για τα τρέχοντα επίπεδα των αποθεμάτων, συγκρατώντας μερικώς την υποχώρηση του κλίματος. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το επόμενο τρίμηνο σχετικά με τις πωλήσεις και τις παραγγελίες σε προμηθευτές αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω, ενώ οι προσδοκίες για την απασχόληση βελτιώθηκαν. Οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης παρέμειναν κοντά στα σχετικά υψηλά επίπεδα Οκτωβρίου.

¹ Ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ (διορθωμένο ως προς τις εποχικές διακυμάνσεις και τις εργάσιμες μέρες) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: Στατιστική Υπηρεσία).
² Για τις επιχειρήσεις παρουσιάζεται ο σταθμισμένος μέσος όρος των απαντήσεων στους τέσσερις τομείς.

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα ενισχύθηκε λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 5, Πίνακας 1).

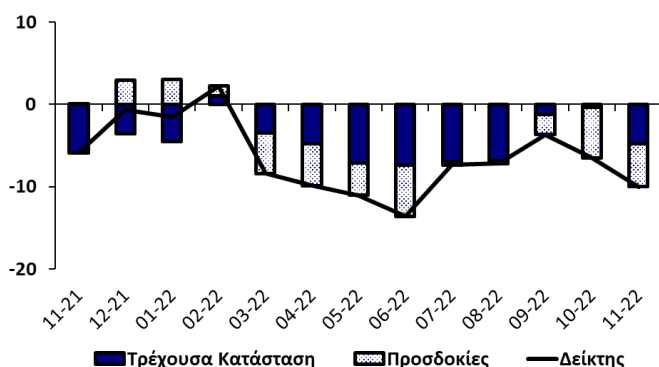
Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Τον Νοέμβριο, οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τη δραστηριότητά τους το τελευταίο τρίμηνο παρουσίασαν σημαντική βελτίωση, καταγράφοντας την υψηλότερη τους τιμή κατά την περίοδο Νοεμβρίου 2021 – Νοεμβρίου 2022. Επιπλέον, οι αξιολογήσεις για τα υπό εξέλιξη έργα ήταν λιγότερο αρνητικές τον Νοέμβριο και οι προσδοκίες για την απασχόληση του επόμενου τριμήνου αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω. Οι προσδοκίες για τις τιμές πώλησης στον κατασκευαστικό τομέα αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω, για δεύτερο συνεχόμενο μήνα, παραμένοντας ωστόσο σε αρκετά υψηλά επίπεδα.

Στη **μεταποίηση** το κλίμα υποχώρησε λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 6, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

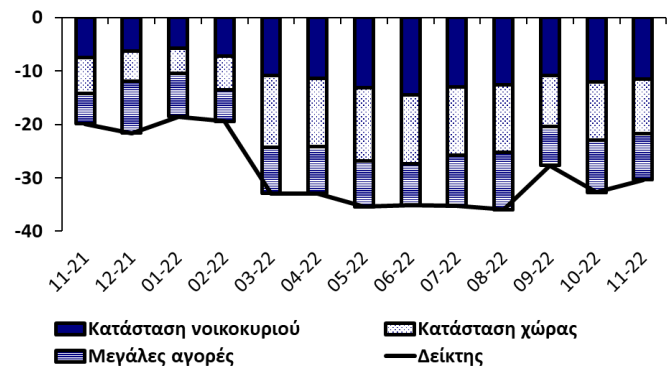

Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες επιδεινώθηκαν σημαντικά. Ωστόσο, οι καθοδικές τάσεις που χαρακτήρισαν τις αξιολογήσεις για τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων συγκράτησαν εν μέρει την πτώση του κλίματος. Οι αξιολογήσεις τόσο για την παραγωγή του τελευταίου τριμήνου, όσο και για τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές, ήταν ευνοϊκότερες συγκριτικά με αυτές του Οκτωβρίου. Οι προσδοκίες για την παραγωγή του επόμενου τριμήνου ήταν λιγότερο απαισιόδοξες τον Νοέμβριο, ενώ οι εκτιμήσεις για την

απασχόληση στον τομέα δεν έχουν καταγράψει αξιοσημείωτες μεταβολές τον τελευταίο χρόνο. Οι προσδοκίες για τιμές πώλησης υποχώρησαν στο χαμηλότερο σημείο της περιόδου Νοεμβρίου 2021 – Νοεμβρίου 2022.

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** κατέγραψε βελτίωση τον Νοέμβριο (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Οικονομικού Κλίματος – Καταναλωτές (συνεισφορά συνιστωσών)

Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι καταναλωτές αξιολόγησαν λιγότερο αρνητικά την πρόσφατη οικονομική κατάσταση τόσο των νοικοκυριών τους όσο και της Κύπρου γενικότερα. Τον Νοέμβριο, οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση της χώρας ήταν λιγότερο απαισιόδοξες απ' ό,τι τον Οκτώβριο, ενώ οι προσδοκίες τους για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους δεν σημείωσαν ουσιώδεις μεταβολές από τα επίπεδα των προηγούμενων τριών μηνών. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για τις μελλοντικές συνθήκες στην αγορά εργασίας κυμάνθηκαν γύρω στα επίπεδα Οκτωβρίου, με σημαντικό ποσοστό καταναλωτών να διαβλέπει άνοδο της ανεργίας κατά τους επόμενους μήνες.

Οι αξιολογήσεις των καταναλωτών για τις τιμές τους τελευταίους 12 μήνες συνέχισαν να βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα τον Νοέμβριο. Οι προσδοκίες των καταναλωτών για την πορεία των τιμών κατά τους επόμενους μήνες αναθεωρήθηκαν οριακά προς τα κάτω, παραμένοντας όμως σημαντικά αυξημένες.

Οι απαντήσεις των καταναλωτών για την καταλληλότητα της τρέχουσας περιόδου για μεγάλες αγορές ήταν λιγότερο αρνητικές τον Νοέμβριο, ενώ οι καταναλωτές εμφανίστηκαν λιγότερο επιφυλακτικοί ως προς το ενδεχόμενο πραγματοποίησης δαπανών για μεγάλες αγορές στο άμεσο μέλλον. Οι αξιολογήσεις για την καταλληλότητα της τρέχουσας περιόδου για αποταμίευση διαμορφώθηκαν κοντά στα αρνητικά επίπεδα Οκτωβρίου. Οι καταναλωτές παρέμειναν αρκετά αρνητικοί ως προς το ενδεχόμενο αποταμίευσης κατά τους επόμενους 12 μήνες, παρά τη μικρή βελτίωση των απαντήσεών τους τον Νοέμβριο.

Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Νοέμβριο υποχώρησε οριακά (0,5 μονάδες) σε σχέση με τον Οκτώβριο, λόγω χειροτέρευσης του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς των υπηρεσιών, της μεταποίησης και, σε μικρότερο βαθμό, του λιανικού εμπορίου. Αντίθετα, το κλίμα στον τομέα των κατασκευών καθώς και ανάμεσα στους καταναλωτές βελτιώθηκε. Τον Νοέμβριο, ο Δείκτης Οικονομικής Αβεβαιότητας σημείωσε οριακή αύξηση, κυρίως λόγω αύξησης της αβεβαιότητας στους τομείς του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών και της μεταποίησης. Η αβεβαιότητα στον τομέα των υπηρεσιών παρέμεινε γύρω στα επίπεδα των προηγούμενων τριών μηνών, ενώ η αβεβαιότητα ανάμεσα στους καταναλωτές υποχώρησε.

Επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων

Από τον Νοέμβριο 2021, στις Έρευνες των υπηρεσιών και της μεταποίησης έχουν συμπεριληφθεί ερωτήσεις σχετικά με τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων. Τα στοιχεία συλλέγονται δύο φορές τον χρόνο, κατά τους μήνες Μάρτιο και Νοέμβριο, από τα δείγματα των μηνιαίων Ερευνών, με 250 και 120 επιχειρηματικές μονάδες στις υπηρεσίες και στη μεταποίηση αντίστοιχα.³

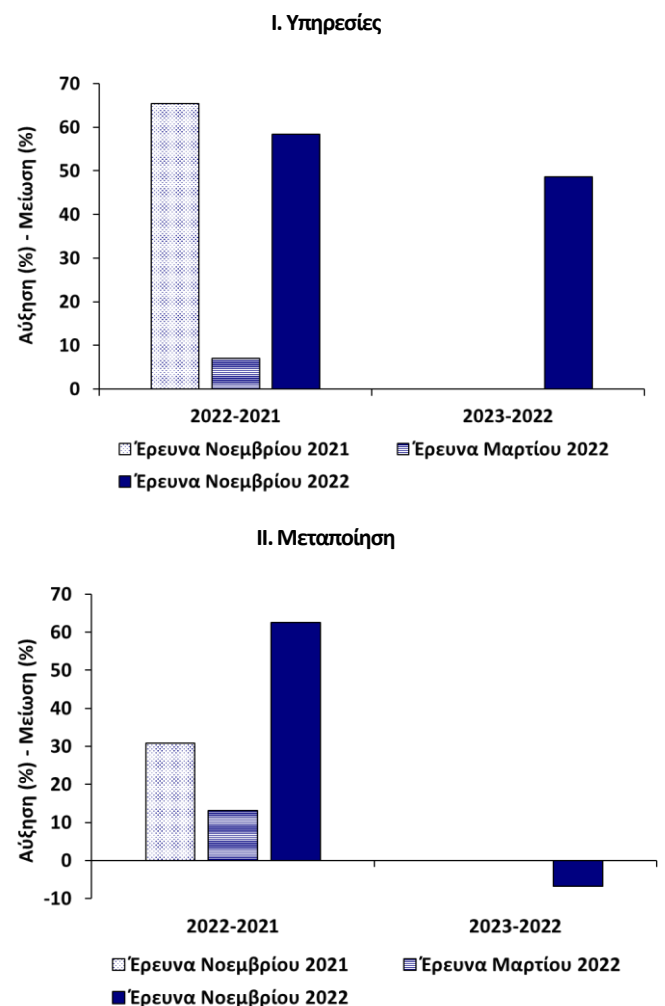
Οι ερωτήσεις σχετικά με τις επενδύσεις στις Έρευνες Μαρτίου και Νοεμβρίου διαφέρουν.⁴ Τον Μάρτιο οι επιχειρήσεις περιγράφουν την πορεία των επενδύσεών τους, συνολικά και κατά κατηγορία, τόσο για την προηγούμενη όσο και για την τρέχουσα χρονιά. Τον Νοέμβριο οι επιχειρήσεις αξιολογούν την πορεία των συνολικών επενδύσεων την τρέχουσα χρονιά και δίνουν εκτιμήσεις για τη μεταβολή στις επενδύσεις τους κατά την επόμενη χρονιά. Παράλληλα, τον Νοέμβριο οι επιχειρήσεις περιγράφουν τον σκοπό για τον οποίο πραγματοποίησαν ή προγραμματίζουν επενδύσεις, καθώς και τους παράγοντες που δίνουν ώθηση στις επενδύσεις τους.

Στην Έρευνα Νοεμβρίου οι επιχειρήσεις δίνουν εκτιμήσεις για τις επενδύσεις της τρέχουσας και επόμενης χρονιάς, επιλέγοντας μεταξύ τριών απαντήσεων «Αύξηση», «Στα ίδια με τα περσινά

επίπεδα» ή «Μείωση». Στα διαγράμματα που ακολουθούν, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ως η διαφορά μεταξύ του ποσοστού των αισιόδοξων επιχειρήσεων (δηλ. αυτών που επέλεξαν «Αύξηση») από το ποσοστό των απαισιόδοξων (δηλ. αυτών που απάντησαν «Μείωση»).

Στο Διάγραμμα 8 (I και II) παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων στον κάθε τομέα για (α) το 2022 σε σχέση με το 2021 και (β) το 2023 σε σχέση με το 2022. Για την τρέχουσα χρονιά (δηλ. το 2022 σε σχέση με το 2021), οι εκτιμήσεις είχαν δοθεί αρχικά στην Έρευνα Νοεμβρίου 2021 και στη συνέχεια αναθεωρήθηκαν στην Έρευνα Μαρτίου 2022 και Νοεμβρίου 2022.

Διάγραμμα 8: Πορεία επενδύσεων κατά το τρέχον και το επόμενο έτος (ποσοστό επιχειρήσεων)

Στον τομέα των υπηρεσιών, οι επιχειρήσεις εμφανίστηκαν πιο αισιόδοξες για τις επενδύσεις τους το 2022 στην Έρευνα Νοεμβρίου 2022 συγκριτικά με την στην Έρευνα Μαρτίου 2022, επιστρέφοντας περίπου στην εκτίμηση που είχαν δώσει τον Νοέμβριο του 2021. Για το 2023 (για το οποίο η πρώτη εκτίμηση δόθηκε στην Έρευνα Νοεμβρίου 2022), οι επιχειρήσεις εμφανίζονται αισιόδοξες όσον αφορά τη διεξαγωγή επενδύσεων, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προγραμματίζουν

³ Τα στοιχεία για τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες συλλέγονται στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Οι ερωτήσεις για τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων αντικαθιστούν την Έρευνα Επενδύσεων που διεξαγόταν στον τομέα της μεταποίησης μέχρι τον Απρίλιο 2021.

⁴ Στις επενδύσεις περιλαμβάνονται μηχανήματα, εξοπλισμός, γη, κτήρια, υποδομές, άλλα περιουσιακά στοιχεία (π.χ. Έρευνα και Ανάπτυξη -R&D- λογισμικά, δεδομένα, πνευματική ιδιοκτησία).

«Αύξηση» να υπερτερεί του ποσοστού αυτών που αναμένουν «Μείωση».

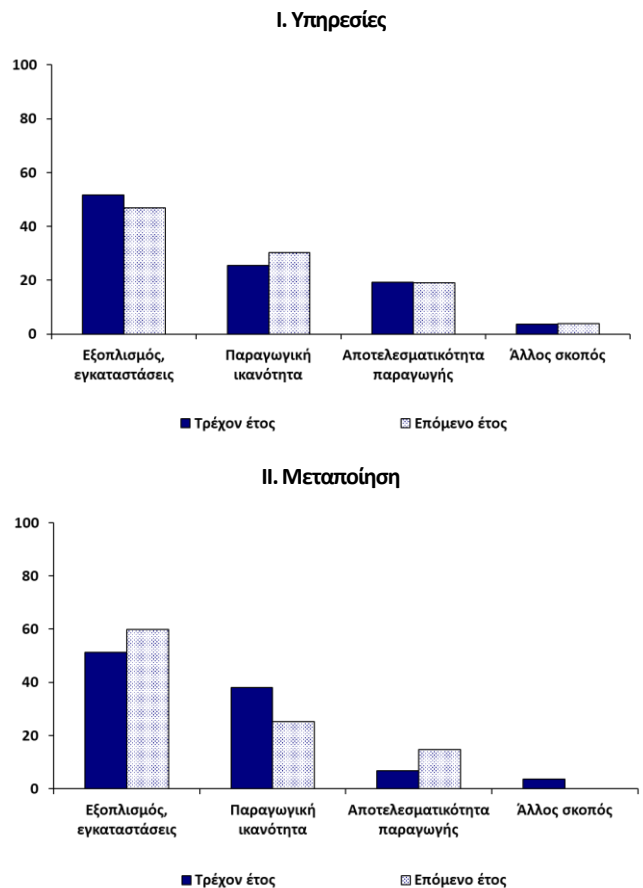
Στον τομέα της μεταποίησης, οι επιχειρήσεις στην Έρευνα Νοεμβρίου 2022, τοποθετήθηκαν θετικότερα αναφορικά με τις επενδύσεις τους το 2022 συγκριτικά με τις προηγούμενες δύο Έρευνες. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις στην πρώτη τους εκτίμηση για το 2023 στην Έρευνα Νοεμβρίου 2022 παρουσιάζονται απαισιόδοξες σε σχέση με την πραγματοποίηση επενδύσεων κατά την επόμενη χρονιά, αφού το ποσοστό αυτών που αναμένουν «Μείωση» υπερισχύει.

Στο Διάγραμμα 9 (I και II) παρουσιάζονται οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων στον κάθε τομέα (ποσοστά) ανάλογα με τον σκοπό των επενδύσεων κατά το 2022 και 2023. Οι ερωτώμενοι επιλέγουν μία ή περισσότερες απαντήσεις αναφορικά με τον σκοπό για τον οποίο έγιναν ή θα γίνουν οι επενδύσεις στην επιχείρηση. Οι επιλογές σχετικά με τον σκοπό των επενδύσεων περιλαμβάνουν τα ακόλουθα: (α) αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και εξοπλισμού πληροφορικής, κτηρίων/εγκαταστάσεων, (β) επέκταση της ικανότητας για παροχή/παραγωγή υφιστάμενων ή νέων υπηρεσιών/προϊόντων, (γ) βελτίωση της αποτελεσματικότητας διαδικασιών/παραγωγής, (δ) άλλος σκοπός (π.χ. βελτίωση της ασφάλειας, συμμόρφωση με κανονιστικές ρυθμίσεις στις υπηρεσίες, έλεγχος της ρύπανσης στη μεταποίηση).

Στον τομέα των υπηρεσιών, επικρατέστερος σκοπός των επενδύσεων για το 2022 και 2023 φαίνεται να είναι η αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και κτηρίων, με ποσοστά που κυμαίνονται γύρω στο 50%. Ακολούθως, σημαντικό ρόλο φαίνεται να κατέχουν οι επενδύσεις για επέκταση της ικανότητας για παροχή υπηρεσιών (26% για το 2022 και 30% για το 2023) και η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών παραγωγής (19% για το 2022 και 2023).

Στον τομέα της μεταποίησης, οι επενδύσεις των επιχειρήσεων για το 2022 και 2023 επικεντρώνονται κυρίως στην αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων με ποσοστά 51% και 60% αντίστοιχα. Ένα σημαντικό ποσοστό επιλέγει να επενδύσει στην επέκταση της παραγωγικής ικανότητας (38% για το 2022 και 25% για το 2023), ενώ μικρότερα ποσοστά επιλέγουν τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της παραγωγής (7% για το τρέχον και 15% για το επόμενο έτος).

Διάγραμμα 9: Σκοπός επένδυσης κατά το τρέχον και το επόμενο έτος (ποσοστό απαντήσεων)

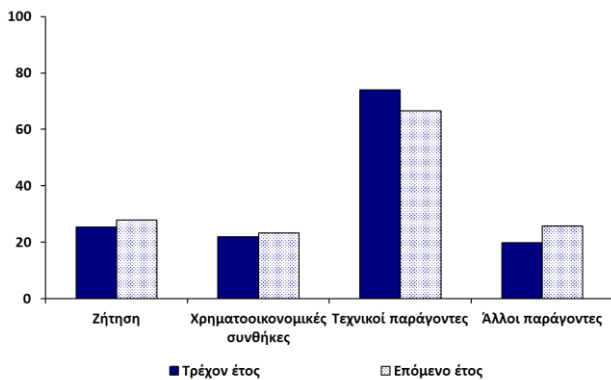
Στο Διάγραμμα 10 (I και II) παρουσιάζονται οι απαντήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά στην πραγματοποίηση επενδύσεων κατά το 2022 και 2023.

Στις υπηρεσίες, τόσο για το τρέχον έτος όσο και για το επόμενο έτος, τον σημαντικότερο ρόλο για τη διεξαγωγή επενδύσεων φαίνεται να παίζουν οι τεχνικοί παράγοντες (π.χ. τεχνολογικές εξελίξεις, διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, κυβερνητικές πολιτικές), αφού επιλέχθηκαν σε ποσοστό περίπου 70%. Παράγοντες όπως η ζήτηση και οι χρηματοοικονομικές συνθήκες επηρεάζουν σε μικρότερο βαθμό τις επενδύσεις, αφού δηλώθηκαν σε ποσοστά μικρότερα του 30%.

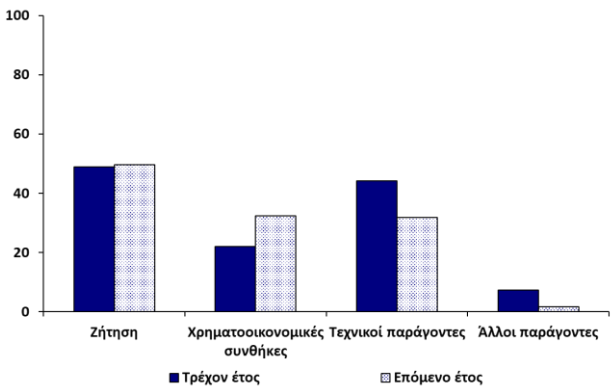
Στη μεταποίηση, ο καθοριστικότερος παράγοντας για την πραγματοποίηση επενδύσεων το 2022 και το 2023, που δηλώθηκε από τις μισές περίπου επιχειρήσεις, είναι η ζήτηση των παραγόμενων προϊόντων. Οι επενδύσεις στη μεταποίηση για το 2022, επηρεάζονται επίσης από τεχνικούς παράγοντες και, σε μικρότερο βαθμό, από τις χρηματοοικονομικές συνθήκες. Για το 2023, οι επενδύσεις, εκτός από τη ζήτηση, αναμένεται να επηρεαστούν εξίσου από τεχνικούς και χρηματοοικονομικούς παράγοντες.

Διάγραμμα 10: Παράγοντες που δίνουν ώθηση στις επενδύσεις (ποσοστό επιχειρήσεων)

I. Υπηρεσίες

II. Μεταποίηση

Συμπερασματικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τη μεταβολή στις επενδύσεις στους τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης κατά το 2022 καταγράφονται αισιόδοξες, παρά την αυξημένη αβεβαιότητα, λόγω του πολέμου στην Ουκρανία και του αυξημένου πληθωρισμού, που είχε αποτυπωθεί με μεγάλες προς τα κάτω αναθεωρήσεις τον Μάρτιο. Στον τομέα των υπηρεσιών, η δυναμική για τη διεξαγωγή επενδύσεων φαίνεται να διατηρείται και το 2023, αν και κάπως μειωμένη σε σχέση με το 2022. Στον τομέα της μεταποίησης οι επιχειρήσεις παρουσιάζονται αρκετά επιφυλακτικές ως προς τη διεξαγωγή επενδύσεων το 2023, ενδεχομένως λόγω αβεβαιότητας σχετικά με τη μελλοντική ζήτηση των προϊόντων του τομέα.

Πίνακας 1: Δείκτες και διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων ανά ερώτηση¹

Μήνας	2021		2022										
	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ)²	108,6	110,9	108,4	111,4	99,0	99,4	101,2	99,8	101,2	96,7	101,2	101,6	101,1
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΟΕ) ²	43,4	31,7	43,6	36,9	57,0	42,6	37,7	35,9	36,7	30,6	32,2	32,0	32,5
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ³	32	38	30	40	8	10	16	13	16	1	11	15	12
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ⁴	32	21	34	33	19	11	9	1	5	0	3	5	19
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ⁴	35	36	30	39	26	27	24	24	18	1	17	13	8
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	29	57	26	46	-21	-9	15	14	25	3	13	26	9
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-10	-20	-11	1	-5	0	1	10	0	-9	-4	-13	-4
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	8	-2	-5	2	0	-5	5	2	-1	-1	3	8	4
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	22	11	26	26	32	25	27	32	27	34	42	47	44
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης ^{5,6}	49	32	48	41	67	45	36	32	36	29	29	28	29
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ³	-3	-1	-5	1	-8	-9	-11	-12	-13	-13	-11	-7	-8
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ⁴	-15	-12	-25	-16	-19	-20	-26	-30	-26	-30	-24	-22	-25
Τρέχοντα αποθέματα ⁴	-15	-13	-12	-8	-10	-2	-13	-15	-13	-19	-14	-15	-17
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ⁴	-8	-5	-1	10	-16	-11	-20	-22	-27	-29	-23	-13	-16
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-11	-12	-11	-5	-17	-20	-19	-20	-30	-29	-29	-19	-23
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-2	1	-1	0	1	-1	0	1	-1	-3	3	-1	2
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	58	60	58	64	67	69	70	67	66	63	60	62	61
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης ^{5,6}	77	73	71	68	69	81	74	65	55	61	57	61	65
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ³	-16	-14	-17	-17	-19	-23	-18	-18	-18	-20	-16	-22	-15
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-12	-5	-8	-14	-19	-33	-24	-13	-13	-13	-13	-16	-4
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ⁴	-33	-34	-37	-34	-33	-43	-38	-34	-34	-35	-28	-43	-31
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	2	7	3	0	-4	-2	1	-2	-1	-4	-3	-1	1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	80	74	77	79	85	87	86	88	85	86	90	86	84
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης ^{5,6}	58	46	57	56	67	58	54	55	57	50	45	56	58
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα – Δείκτης ³	-6	-1	-2	2	-8	-10	-11	-14	-7	-7	-4	-6	-10
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	2	9	1	6	-1	-12	-15	-16	-9	-11	-18	-17	-15
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ⁴	-39	-32	-32	-21	-28	-37	-46	-39	-38	-37	-33	-29	-45
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-41	-50	-85	-54	-46	-43	-23	-35	-37	-27	-48	-58	-47
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ⁴	-21	-22	-19	-24	-18	-23	-25	-17	-17	-16	-29	-28	-30
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ⁴	0	9	9	4	-15	-15	-12	-19	-1	-1	-7	-18	-16
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	2	1	1	0	0	1	1	2	1	1	0	1	0
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	68	60	52	53	61	67	74	68	68	65	59	56	52
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης επιχείρησης ^{5,6}	76	72	81	67	81	74	77	73	76	77	73	75	78
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Καταναλωτικό Κλίμα – Δείκτης ³	-20	-22	-19	-19	-33	-33	-35	-35	-35	-36	-28	-33	-30
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες ⁴	-17	-16	-17	-17	-19	-23	-25	-29	-27	-28	-22	-27	-24
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ⁴	-13	-9	-6	-12	-24	-23	-27	-28	-25	-23	-21	-21	-22
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-38	-36	-42	-41	-47	-55	-54	-62	-61	-62	-47	-55	-51
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ⁴	-26	-23	-19	-25	-54	-51	-55	-52	-51	-51	-38	-43	-41
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	48	51	56	71	65	72	77	83	76	83	74	82	83
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	42	20	22	33	64	56	57	45	44	32	31	35	33
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες	23	22	22	14	32	26	31	28	37	32	29	30	31
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-42	-44	-40	-45	-57	-55	-57	-57	-57	-51	-54	-57	-54
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες ⁴	-23	-39	-33	-24	-35	-35	-34	-31	-38	-43	-29	-39	-34
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-23	-20	-25	-29	-23	-26	-23	-32	-25	-28	-25	-32	-31
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες	-36	-31	-39	-35	-37	-40	-48	-48	-43	-47	-41	-49	-46
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	15	16	16	13	15	14	12	12	13	14	11	9	11
Αβεβαιότητα: δυσκολία πρόβλεψης οικονομικής κατάστασης νοικοκυριού ^{5,6}	-1	-1	4	-2	10	6	9	16	13	1	15	11	9

Σημειώσεις: ¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα ως προς εποχικές διακυμάνσεις (seasonally adjusted). ² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/bcs_user_guide.pdf. ωστόσο, οι σταθμίσεις που χρησιμοποιούνται αντικατοπτρίζουν τη συνεισφορά των τομέων στο ΑΕΠ της Κύπρου. ³ Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/bcs_user_guide.pdf. ⁴ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα. ⁵ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δε διορθώνονται ως προς τις εποχικές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted). ⁶ Διαφορά του ποσοστού ερωτώμενων που θεωρεί ότι η μελλοντική οικονομική κατάσταση (της επιχείρησης / του νοικοκυριού) είναι δύσκολο να προβλεφθεί από το ποσοστό αυτών που θεωρεί ότι είναι εύκολο να προβλεφθεί.

Κέντρο Οικονομικών Ερευνών
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ιστοσελίδα: <https://www.ucy.ac.cy/erc/el/>

Το δελτίο δημοσιεύει αποτελέσματα από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας που διεξάγονται στην Κύπρο και συντονίζονται από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών ως μέρος του ευρωπαϊκού προγράμματος Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. Το δελτίο εκφράζει απόψεις των συγγραφέων* μόνο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δε φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου.

* Χριστιάνα Αναξαγόρου (anaxagorou.christiana@ucy.ac.cy)

* Βασιλική Μποζάνη (bozani.vasiliki@ucy.ac.cy)

* Νικολέττα Πασιουρτίδου (n.pashourtidou@ucy.ac.cy)

* Μαριάννα Χαραλάμπους (charalambous.a.marianna@ucy.ac.cy)

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο.